

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct.
Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia**

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

vers. 22.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82999](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82999)

non faciunt voluntatem Patris qui in cœlis est, nec voluntatem Christi, quæ eadem vult, quæ Patris. *Voluntas autem Patris est, ut per bona opera vocationem certam faciamus, mandata eius custodiamus.* Verè Basil. moral. Regul. 8. cap. 1. talem condemnatum docet. *Quod licet quis videatur Dominum confiteri, & eius sermones audire; istamen si eius mandatis non pareat, condemnatus est, licet ex aliquo consilio Dei occulto permixta sit, ut aliquo ornatus sit dono spirituali.*

Possunt illa verba duobus modis intelligi, primo ne illos veros Prophetas putemus; qui nomen Dei præferunt, veniunt enim in nomine suo. Verum alter sensus clarior est & à Christo propositus, qui in verba Dei intelligunt, docent, credunt, inuocant Dominum, nec tamen eius voluntatem faciunt, non intrabunt in regnum cœlorum. Opus est enim, ut verum Dei seruum esse se operibus demonstret. Vt enim ipse ingressus est in mundum ut faceret, non suam, sed Patris voluntatem, ita & ministros tales querit, qui Dei voluntatem exequantur. Nam nec regibus satis est, si titulos suos à ducibus suis, subditisque audiant, obsequium exigunt. Violenter itaque securitatem, fiduciamque Calvinianam excutit, qui soli fidei indormientes, de operibus nullo modo certos esse se posse existimant. Pulcherrimè eorum ingenium describit, & refutat Bullingerus eorum Prophetas, hisce verbis.

» [Hinc enascitur studium ingens & ardens omnis
» iustitiæ & pietatis. Porro nimia confidentia, quæ & i-
» pfa veræ fidei vitium siue morbus est, audax est, ac fe-
» rox, iurgatur cum Deo ac lacessit Deum. Hic, inquit,
» promissit mihi vitam, ergo cogitur mihi dare vitam, e-
» mergit hinc rursus nimis licentiosa securitas, ut con-
» fidentes isti dicant, Quid mihi opus est lege? quid ob-
» seruatione mandatorum Dei? qui credit saluatur.
» Tandem vero nascitur hinc Dei & mandatorum eius
» insignis contemptus, studium voluptatis ac Epicu-
» reismus quidam: quo hodie multi implicati suam sa-
» lutem prædestinationi ac fidei nescio cui committunt,
» ipsi interea strenuè ludunt, scortantur, belligantur,
» compotant, & per omnis generis scelera grassantur.
» Huiusmodi homines non sunt fideles, sed secure con-
» fidentes. Centurio noster fidelis est, ergo & humilis,
» modestus ac Deum timens, veræque pietatis studio-
» sus. Quæ præterea de fide hic dicenda erant, ad finem
» huius historię adiciemus, ac alibi quoque attingemus.
» Hæc hæc de vera fide, quæ indubitata est persuasio
» de Deo, eius potentia, bonitate & verbo, per occa-
» sionem de fide Centurionis.]

VERSUS 12.

Multi dicent mihi in illa die, Domine, Domine, nonne in nomine tuo prophetauimus, & in nomine tuo demonia eiecimus, & in nomine tuo virtutes multas fecimus?

QUESTIO I.

An miracula faciant improbi & heretici?

*Miracula
malorum
non conciliant
eos
Deo.*

§. 1. **V**Enditant se illi triplici nomine prophetasse, eiecisse demones, virtutes multas fecisse, idque non vanè, non more veneficorum, sed in nomine Christi, at ille, cum docuisset, non solius fidei, & confessionis, sed bonorum operum esse regnum cœlorum: (non enim verborum officia regnum cœlorum obtinent, ut pulchrè Hilarius) nunc quoque re-

pallit eos, qui magno tumore mira opera iactabant: Prophetasse se de futuris, demonibus dominatos, multas diuini virtutes fecisse: nec eos tamen no-uit Dominus, quia operarii sunt iniquitatis.

§. 2. Hæretici aliquando signa faciunt, non virtute edentis sed credentis. Videatur Athanasius q. 110. ad Antiochum. *Quomodo etiam quidam heretici eduxerunt signa? Responso. Nescit hoc nobis mirum: audimus enim Dominum dicentem: Multi in illo die diduxerunt: Domine, Domine, nomen in nomine tuo demonia eiecimus & virtutes multas edidimus? ait illi, Amen dico vobis, nunquam noui vos: discedite à me qui operamini iniquitatem. Sape enim non virtute miracula edentis quæ sanationem efficiat, miracula sunt: sed fide ad eum aduentis hominis. Scriptum est enim: si des tu a deo seruauit. Oportet & hoc notari, quod multi præce credentes, multos labores obtulerint Deo per exercitationem, & mercedem pro eis à Deo acceperint in hoc seculo sanationum & prophetiarum, ut in futuro seculo audiant, accepistis bona vestra, & labores vestros, nunc non amplius vobis dabitur.*

§. 3. Hoc certo constat, ad fidem errori faciendam nunquam ab infidelibus edi signa, nec à nostris quidē sectariis nisi rarissimè tentata. Imo verò eo vsque peruenientum est, ut omnia signa iam suspecta faciant. Hoc fidem impium Bullingerus præstitit, qui dum ex Hieronymo doctrinam de miraculis recenseret, tandem adiungit, Deum idcirco signa permittere, ut audiant Antichristum. *Quæ in hunc locum annotauit Hieronymus, eiusmodi sunt ut præstet quemlibet nouisse. Sunt autem duo præcipua, alterum, non dixit, inquit, qui operati estis iniquitatem, ne videretur tollere poenitentiam, sed operamini: hoc est, qui hinc vsque in præsentem horam cum iudicii tempus aduenit, licet non habeatis facultatem peccandi, tamen adhuc habetis asseclum. Alterum prophetare & virtutes facere, inquit, & demonia eiecere, interdum non eius meriti est qui operatur, sed vel inuocatione nominis Christi hoc agit, vel ob condemnationem eorum qui inuocant, & virtutem eorum qui vident, & audiunt conceditur, ut licet homines desiciant signa facientes, tamen Deum honorent, ad cuius inuocationem sunt tanta miracula. Nam & Saul & Balaam & Caiphas prophetauerunt, nescientes quid dicerent: & Pharaon & Nabuchodonosor somnia futura cognoscunt: & in actibus Apostolorum filij Scævæ videbantur eiecere demonia, sed & Iudas Apostolus eum animo proditoris multa signa inter ceteros Apostolos fecisse narratur. Id quod ideo nostris appendere volui, quod videam anxie à quibusdam queri. An malis impij possint patrare miracula, an possint prophetare in nomine Domini? Nam ex Hieronymi verbis & Scripturarum exemplis pie de promptis liquet palam concessum esse id facultatis malis hominibus: Denique additum est in quem finem, & quo consilio concedatur à Domino. Addit Dominus in Euangelio aliam quoque causam, videlicet qui reuerunt audire Christum, audiant Antichristum, & seducantur, sicut Paulus dixit 2. Thessal. 2. cap. errore & impostura efficaci pro eo quod plus dilexerunt tenebras quam lucem. Expositionem verborum Apostolicorum suo loco referuo. Hic satis est monere, de improbitate Calvinistarum, qui Deum ex professo signorum efficien-
tiam dare blasphemant, ut homines credant Antichristo.*

QUESTIO II.

An hinc doceatur concupiscentiam esse bonam?

§. 1. Pelagiani hinc etiam concludunt, concupiscentiam non esse malam; quia nuptiæ sunt arbor bona, inde non nasci malum fructum, hoc est hominem peccatorem. Quibus hunc in modum S. Aug. respondet: *De nuptiis & concupiscentia ad Valerium Comitem.* Quid est ergo quod ait. Ex fructibus suis arbor cognoscitur, quæ hoc in Euangelio

Evangelio dixisse legimus: nunquid inde Dominus loquebatur, & non potius de duabus voluntatibus hominum, bona scilicet & mala; istam bonam, illam malam arborem dicens: quia de bona voluntate bona opera nascuntur, & mala de mala, nec possunt bona de mala, & mala de bona? Quod si nupius tanquam arborem bonam, secundum istam quam commemoravit Evangelicam similitudinem posuerimus, profecto ex contrario fornicationem posuerimus arborem malam. Quamobrem si homo ita dicitur fructus nuptiarum, tanquam bonus ex arbore bona, proculdubio nasci homo de fornicatione debuit. Mala quippe arbor bonos fructus non facit. Porro si dixerit, non illic arboris loco ponendum esse adulterium, sed naturam potius humanam, de qua nascitur homo. Breui compendio responderi potest. Concupiscentiam ut est potentia naturalis, bonam esse, sed eo modo non vocari concupiscentiam à Patribus, sed naturalem inclinationem. Ea vero est per se indifferens. At vero ut deficit, ad mala propendens eo voluntatem inclinat, sic vitiosa est, & origo malorum. Homo porro, quia effectus est naturalis sœcunditatis & eius appetitionis, seu qua non concipitur, bonus est. Qua de concupiscentiæ defectu & vetere Adamo originem trahit, etiam peccatum trahit, & ob hoc malus nascitur.

VERSUS 23.

Et tunc confitebor illis, Quia nunquam novi vos: discedite a me qui operamini iniquitatem.

QVÆSTIO I.

An non nouerit?

§. 1. **N**otitia Dei hoc loco pro cognitione cum affectu, & approbatione accipitur. Quosdam nunquam nouit, quia semper inimici fuerunt, etiam cum miracula faciebant. Quosdam aliquando nouit cum facerent iustitiam; deinde eandem descilientes obliuiscitur. Nam velut incognitos delerit, quos suos per vitæ meritum non agnoscit. Augustinus in Psalm. & Serm. 23. de verb. Dom. Non nouit illos qui noui omnia? Quid est ergo non noui vos? Improbo vos, reprobo vos. Hoc est autem magnum & nescit vitia, & indicat vitia nescit faciendo, indicat arguendo. Et in Psalm. 36. Qui nouit Dominum scit à Domino. Nouit iustos, nescit iniustos. ideo iniustus dicit: Discedite à me omnes qui operamini iniquitatem: nescio vos. hoc est, quia me ipsi nescire voluistis. Opera vestra me nesciunt: facta vestra me nesciunt. Et si dicatur, quia me nescitis redargunt vos peccata vestra.

§. 2. Causa additur, quia sunt **פְּעֻלָּתָם**, operatores iniquitatis: quidam libri addunt **פְּעֻלָּתָם**, omnes. Sed alia exemplaria probatoris notæ non habent. Non: ne dubitandum est, quin omnes operatores iniquitatis odio habeat. Nec hic villa est distinctio, de illis qui iniquitatem operantur, ut non imputetur; neque enim ait duplices esse operatores iniquitatis, alios quibus imputentur, alios qui libere sine Dei ira actiua & passiuâ operari malè possunt. Quæ ex se constat operum bonorum necessitas.

VERSUS 24. 25.

Omnis ergo qui audit verba mea hæc. & facit ea: assimilabitur viro sapienti, qui edificauit domum suam super petram. Et descendit pluuia, & venerunt flumina, & flauerunt venti, & irruerunt in domum illam, & non cecidit. Fundata enim erat super petram.

QVÆSTIO I.

Quæ illa domus?

§. 1. **D**omus est spiritalis, quam quisque Dei gratia in animo suo struit. Fundamentum duplex; primum est fides cum caritate, quæ est firma Petra. Altera fides sine operibus, & est arena. Nam primum audit verba & struit, hoc est credit, sed non facit. Altera audit & facit. Non potest magis ostendi, quam nihil fides sine operibus adiuuet. Maldonatus Fidem solam arenam, opera cum fide petram esse. Primam petram esse Christum, huic imponi petram, fidem & opera, at si arena sit, eam facile defluere. Chrysostomus, Christum ædificare supra petram fidei: Tossanus interpretatur fidem veram, operantem & constantem. Diabolus ait ille ædificare supra arenam infidelitatis. Augustinum etiam lib. 2. de Serm. citat, sed falso. Citatio hæc est: Non facit hic Christus duplicem petram, sed ostendit non esse statim firmos & bene fundatos, quicumque audiant Dei verbum, sed illos demum, qui toti in Christum recumbunt, & qui, quod audiunt, faciunt. Veritas autem ista: Conclusio ergo huius totius sermonis quam terribiliter inferatur, valde attendendum est. Omnis ergo, inquit, qui audit verba mea hæc. & facit ea, similis est viro sapienti qui edificauit domum suam super petram. Non enim quisque firmat quæ audit vel percipit, nisi faciendo. Et si petra Christus est sicut multa Scripturarum testimonia prædicant, ille edificat in Christo, qui quod audit ab illo, facit. Sequitur, descendit pluuia, venerunt flumina, & flauerunt venti, & irruerunt in domum illam, & non potuerunt illam mouere: fundata enim erat supra petram. Non ergo iste metuit vllas caliginosas superstitiones. Quid enim aliud intelligitur pluuia, cum in mali alicuius significatione ponitur? Aut rumores hominum, quos ventis comparatos puto. Aut vitæ huius fluxum, carnalibus concupiscentiis, tanquam fluentem super terram vel petram. Horum enim trium qui prosperitatibus inducitur, aduersitatibus frangitur: quorum nihil metuit, qui fundatam habet domum super petram: id est, qui non solum audit præcepta Domini, sed etiam facit. Et his omnibus periculose subiacer, qui audit & non facit: non enim habet stabile fundamentum, sed audiendo & non faciendo ruinam ædificat.

Non modo Catholici, sed quidam etiam sectariorum de operibus interpretantur; Wolfgangus Musculus, eo refert illud Iacobi 1. Non audistores, sed factores verbi saluabuntur. Ridiculi enim est putare fores ægroti, vocato medico, patere & latere, decreta eius audire, phar-maco abstinere.